

„Dumneata reușești să aduci umitor cu Shaw — s-a adresat el lui Ktorov —, iar dumneata ești cea mai bună Stella Campbell din lume“ — i-a spus Stepanovei.

Jerome Kilty a apărut și el pe scena M.H.A.T.-ului, pentru a interpreta un fragment, alături de talentata artistă sovietică.

„Cei din urmă“, pe scena Teatrului „M. Ermolova“

Regizorul P. Vasiliev a prezentat de curind cunoscuta piesă a lui Maxim Gorki, *Cei din urmă*, într-o interpretare originală, pe scena teatrului „M. Ermolova“ din Moscova. În această viziune, atenția privitorilor nu este orientată spre problemele de familie, soarta familiei Kolomițev fiind înfățișată ca un ecou al marilor evenimente care se desfășoară dincolo de zidurile casei. Spectacolul beneficiază de participarea câtorva actori deosebit de înzestrați: L. Gallis (Ivan Kolomițev), V. Lekarev (Leșci), L. Ordanskaia (Sofia) au creat personaje puțin obișnuite. În cronica publicată în nr. 4 al revistei „Teatr“, E. Balatova prevede că spectacolul va stârni discuții aprinse. Se pare că Vasiliev s-a distanțat mult de tradiția de pînă acum în montarea acestei piese, ajungînd pînă la momente de bufonadă excentrică, fără a denatura sensurile piesei.

Turneu italian la Moscova

De curind, spectatorii din capitala Uniunii Sovietice au avut prilejul să facă cunoștință cu trupa italiană „Truppa dei giovani“, cunoscută și sub numele conducătorilor ei ca trupa „De Lullo-Falk-Guarnieri-Valli-Albani“.

Teatrul a prezentat la Moscova trei spectacole: *Ștregărițele* de Goldoni, *Jurnalul Annei Frank* și comedia lui Pirandello, *Șase personaje în căutarea unui autor*, toate trei în regia lui Giorgio de Lullo. Piesa lui Goldoni, mai puțin cunoscută, a fost un prilej minunat pentru reconstituirea unei Veneții de carnaval și de poveste. Cel de-al doilea spectacol, *Jurnalul Annei Frank*, a confirmat din nou succesul strălucit al acestei montări: se joacă în Italia, fără întreruperi, din 1957. În bună parte, acest succes se datorește protagonistei Anna Maria Guarnieri, care joacă discret și nuanțat, cu o mare sobrietate. Publicul sovietic a reținut și numele altor actori, care s-au distins în timpul turneului: Rosella Falk, Elsa Albani, Romolo Valli, Toti dal Monte.

Richard Burton — un talent irosit?

Recenta premieră a supraproducției americane *Cleopatra* a readus în atenția lumii numele unui actor care părea uitat, acela al lui Richard Burton. Pentru oamenii de teatru însă, Burton nu este un necunoscut și, în comparație cu posibilitățile pe care le-au dezvăluit realizările lui teatrale, gloria actuală pare tîrzie și nemulțumitoare. Burton este unul dintre cei mai viguroși interpreți ai repertoriului shakespearean. În 1954, la 28 de ani, l-a jucat pe Hamlet la Old Vic, în mai mult de o sută de spectacole, reușind o performanță pe care au mai atins-o în istoria teatrului englez doar trei actori — Henry Irving, Herbert Beerbohm Tree, John Gielgud. Burton a mai realizat în acel timp un Coriolan inegalabil și un extrem de interesant Iago. „Nu de mult — scrie cronicarul revistei „Time“ — Richard Burton era considerat unul din cei șase actori, cei mai mari, ai lumii anglo-saxone“. Alți creatori mari — Paul Scofield, Sir Lawrence Olivier — îl recunoșteau; îl recunoșteau și criticii mari, de talia lui Kenneth Tynan; îl recunoșteau și un public din ce în ce mai amplu, toți considerînd că Burton este tînr și că opera lui se află încă în viitor. El nu a realizat-o însă și acum sînt puține posibilități s-o mai poată împlini... Astăzi, colegii îl privesc cu melancolie. „Cînd își va încheia cariera cinematografică — oftează Gielgud — va fi pierdut anii cei mai buni, anii romantici, anii deplinei vigori“. Prietenul și impresarul lui,

Harvey Orkin, spune fărâmenamente: „Este un om care s-a vindut. Încearcă să obțină consacrarea prin fleacuri. Ar fi putut să fie cel mai mare actor de pe planetă“. Primul care l-a avertizat a fost Olivier: „Fii atent! Vrei să devii un nume de afiș sau un mare actor?“ Paul Scofield conchide alegându-și cuvintele cu grijă: „Richard este, din punct de vedere profesional, cel mai interesant actor apărut după război. Eu cred că însușirile lui, prezența lui eroică nu au fost puse în valoare în film. Ar trebui să se întoarcă la teatru“.

Țimp de aproape zece ani, Burton a jucat în filme de mîna a doua, împins de dificultățile materiale. Sronicarii se întreabă dacă actorul se va mai întoarce la teatru, pentru a realiza speranțele colegilor săi de scenă.

Peter Brook despre „Regele Lear“

Una dintre principalele atracții ale actualei stagiuni de la Teatrul Național este spectacolul cu *Regele Lear*, prezentat de ansamblul „Royal Shakespeare's Theatre“, în regia lui Peter Brook. În așteptarea acestui eveniment, revista „Arts“ a publicat câteva considerații ale regizorului, imprimate pe bandă de magnetofon, în cursul discuției cu romanciera Marguerite Duras. Brook a schițat câteva din preocupările lui principale în realizarea spectacolului.

„Ceea ce are însemnătate este munca de căutare. Pe măsură ce repet, înainte spre piesă, în speranța de a găsi, în sfîrșit, ceva care să nu mai constituie doar textul, ci o apropiere de fondul lui... Totul începe pentru mine de la costum. Această problemă se ridică acut în *Regele Lear*. Mi se părea absurd să aleg un costum de epocă: piesa nu are epocă. Limbajul este foarte precis situat în secolul al XVI-lea, dar tonul este barbar. Dacă acceptăm că este o piesă barbară și încercăm s-o montăm în costume din piele de leopard, ajungem din nou la absurd, căci în piesă există oameni care schimbă opinii sofisticate, în orașe cu o civilizație dezvoltată. Unii propun: îmbrăcați-i ca pe vremea lui Shakespeare, e vorba de o piesă elisabetană. Dar aceasta este o piesă precreștină, foarte anticreștină, și a o prezenta în siluete din secolul al XVI-lea ar fi din nou absurd. Se revine, în asemenea cazuri, la soluția preconizată de mult: piesa este jucată în costum modern, considerîndu-se acest costum „invizibil“. Dar și aici se află o capcană: aluziile prea constante la anul 1963. Experiența a fost încercată zadarnic de mii de ori. Atunci, anticostumul? Acostumul? Uniforma? Dar Shakespeare nu a creat personaje schematice, idei fără formă umană. Dacă neg costumul, dacă optez pentru un costum gri, neutral, atunci nu se mai înțeleg aspectele umane ale personajelor, dialogurile în argo, raporturile adevărate — de pildă, un rege vorbind fiicei sale. Dacă însă costumul e prea greoi, în momentele în care doresc să atenuez aspectul exterior — pentru a atrage atenția asupra vieții interioare —, costumul îmi va bara drumul.

Iată soluția pe care am adoptat-o: o ierarhie. Două sau trei personaje desfășoară toate aspectele lor umane, atât acelea banal-cotidiene cît și cele care dezvoltă gînduri și cunoștințe înalte. Celelalte personaje formează planul din spate, cel care în film ar fi „flou“, de unde necesitatea de a face acostum pentru toate personajele de fond. Regele Lear este îmbrăcat foarte simplu, dar anecdotic. Trebuie să-l vedem pe Paul Scofield, care îl interpretează sub chipul unui bătrînel parcă scos din dramaturgia lui Cehov, care se întoarce de la vînațoare. El trebuie să poarte cizme de piele și să joace anecdota regelui care sosește pentru a lua cîna cu cavalerii săi. Treptat, el părăsește elementele de costum și, în final, ni se arată aproape despuiat, pentru că și finalul se înalță la nivelul unei mari generalizări filozofice“.

„Peer Gynt“, la Tallin

Un spectacol mult elogiat în Uniunea Sovietică este cel realizat de regizorul estonian Ilmar Tammur, la Teatrul dramatic „Viktor Kingissep“ din Tallin, cu piesa lui Ibsen, *Peer Gynt*. Montarea s-a preocupat de dezvoltarea sensurilor poetico-filozofice ale poemului, valorificînd, în același timp, elementele folclorice